

Afgørelser – Reg. nr.: 02655.00

Fredningen vedrører: Regnemark

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   04-07-1961

Fredningsnævnet   13-02-1961

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

IKKE FREDNING .

INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 4/7 1961 (ofn - 1457/61) om stadfæstelse af
- Kendelse af 13/2 1961 (nævn) om afvisning af protest mod nævnsbehandling af ~~f~~redningsssag.

267 SKOVBO

1513 III SØ

MATRIKELFORTEGNELSE

(ajour pr. / 19)

Fredningen omfatter (helt eller delvis) følgende matrikelnumre:

Gældende matrikulært kortbilag:

Se også REG. NR.:

U D S K R I F T

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1961, den 4. juli afsagde overfredningsnævnet på grundlag af mundtlig og skriftlig votering følgende

k e n d e l s e

i sagen 1457/61 vedrørende fredning af dele af Køge å.

I den af fredningsnævnet for Roskilde amtsrådsreds m.v. den 13. februar 1961 afsagte kendelse hedder det:

"I skrivelse, dateret 24/10 1960, har højesteretssagfører Teist, København, som juridisk konsulent for Københavns magistrat overfor nævnet udtrykt ønske om, når kendelse forelå i den af magistraten for landvæsenskommissionen af 10/3 1927 indbragte sag vedrørende regulering af Køge å, at nævnet indkaldte til et møde til forlods afgørelse af, hvorvidt der, efter at fredningsnævnet havde ophævet en af dette efter naturfredningslovens § 9 stk.2 afsagt foreløbig kendelse uden at have videreført denne efter reglerne, kan rejses ny sag efter lovens § 8, hvorved der gøres indgreb i det pågældende projekt, idet magistraten anfører, at den må formene, at det vil være formålsløst at realitetsbehandle en fredningssag, forinden det er endelig afgjort, om den overhovedet kan rejses, og derunder indkalde det overordentligt store antal interesserede, sagen vil komme til at dreje sig om.

I sagen er, forinden denne skrivelses modtagelse, bl.a. følgende passeret:

Ved skrivelse af 10/6 1960 fremsendte Københavns vandforsyning til fredningsnævnet for Roskilde amtsrådsreds projekt angående regulering af en del af Køge å (indbragt 8/6 1960 for landvæsenskommissionen), vedlagt en indkaldelse til forhandlingsmøde den 6/7 1960 kl.14,15 på Yderholm kro samt til åstedesforretninger samme dags formiddag og en tidligere dag, med bemærkning, at sagen herefter forventedes optaget til kendelse.

I nævnte møde var fredningsnævnets 3 medlemmer mødt, og efter at Københavns vandforsyning havde besvaret nævnets forespørgsel om forhandling angående ændringer i projektet med, at denne ikke kunne indse, at en sådan kunne have nogen betydning, afsagde nævnet kendelse i henhold til lovens § 9 stk.2, hvorefter projektets udførelse indtil videre skulle stilles i bero. Københavns vandforsyning bemærkede, at kendelsen straks ville blive indbragt for overfredningsnævnet, og kommissionen udsatte derefter sagen til afventning af overfredningsnævnets kendelse.

Overfredningsnævnet behandlede sagen i et møde den 9/9 1960, men forinden havde nævnet modtaget skrivelse, dateret 7/9 1960, fra Danmarks naturfredningsforening, hvori rejses fredningssag, også for den del af åen, der omfattes af fornævnte projekt.

Efter at overfredningsnævnet i mødet bl.a. havde givet udtryk for, at anken af den foreløbige kendelse ville blive afvist, såfremt kendelse derom krævedes, ophævede nævnet efter henstilling fra overfredningsnævnets formand den foreløbige kendelse, idet formålet med dens afsigelse måtte anses for opnået, efter at fornævnte sag var rejst af Danmarks naturfredningsforening.

Den 19/9 1960 fremsendte Københavns vandforsyning ændringsprojekt, og i et møde i landvæsenskommissionen den 7/10 1960 optog denne sagen til kendelse, trods nævnets protest under henvisning til naturfredningslovens § 22.

Ved skrivelse af 5/10 1960 henviste statsministeriet behandlingen af den af Danmarks naturfredningsforening rejste sag i medfør af naturfredningslovens § 3 stk.3 til herværende nævn, hvorefter nævnet, efter at have modtaget landvæsenskommissionskendelsen af 23/11 1960, berammede det ønskede møde til den 16/12 1960. Mødet blev imidlertid efter anmodning fra højesteretssagfører Teist omberammet til den 6/1 1961 og efter anmodning af Danmarks naturfredningsforening med tilslutning af Københavns vandforsyning derefter igen omberammet til den 27/1 1961.

På dette møde var bl.a. Danmarks naturfredningsforening,

naturfredningsrådet og Københavns vandforsyning repræsenteret, og højesteretssagfører Teist fremlagde følgende af Københavns vandforsyning skriftlig fremsatte påstande:

"Principalt:

at den af Danmarks naturfredningsforening begærede fredning af Køge å ikke vil kunne fremmes, for så vidt den berører det af vandforsyningen fremsatte, og af landvæsenskommissionen godkendte åreguleringsprojekt eller de vandforsyningen ved landvæsenskommissionens kendelser af 30/4 1957 og 26/8 1959 tilkendte vandindvindingsrettigheder i Regnemarksområdet.

Subsidiært:

at det ved gennemførelse af den af Danmarks naturfredningsforening rejste fredningssag dels skal respekteres, at der ved landvæsenskommissionens kendelse af 30/4 1957 og 26/8 1959 er etableret ret for Københavns vandforsyning til at indvinde grundvand m.v. i Regnemarksområdet på de af kommissionen i kendelserne fastsatte vilkår, og dels skal respekteres, at der ved landvæsenskommissionens kendelse af 23/11 1960 er skabt ret for vandforsyningen til gennemførelse af det af kommissionen godkendte projekt til regulering af Køge å til beskyttelse af vandforsyningens kildepladser mod oversvømmelse, hvorfor der ved fredningssagens eventuelle gennemførelse må ydes vandforsyningen fuld erstatning for de tab, som vandforsyningen måtte lide ved ikke at kunne gennemføre nævnte åreguleringsprojekt.

Mere subsidiært:

at det ved gennemførelse af den af Danmarks naturfredningsforening rejste fredningssag dels skal respekteres, at der ved landvæsenskommissionens kendelser af 30/4 1957 og 26/8 1959 er etableret ret for Københavns vandforsyning til at indvinde grundvand m.v. i Regnemarksområdet på de af landvæsenskommissionen fastsatte vilkår, og dels skal respekteres, at der ved nævnte kendelse er skabt ret for Københavns vandforsyning til som led i beskyttelsesforanstaltninger for grundvandet at få gennemført en regulering af Køge å i overensstemmelse med vandforsyningslovens og vandløbslovens regler, hvorfor der ved fredningssagens eventuelle gennemførelse må ydes vandforsyningen fuld erstatning for de tab, som vandforsyningen måtte lide ved ikke at

kunne gennemføre det af landvæsenskommissionen i medfør af og i overensstemmelse med nævnte regler godkendte åreguleringsprojekt.

Mest subsidiært:

at der, såfremt den af Danmarks naturfredningsforening rejste fredningssag gennemføres med et indhold, der på nogen måde griber ind i de Københavns vandforsyning ved landvæsenskommissionskendelserne af 30/4 1957 og 26/8 1959 tillagte rettigheder, ydes Københavns vandforsyning fuldstændig erstatning også for sådanne indgreb.

Der begæres særskilt og forlods endelig kendelse eller beslutning med hensyn til den principale påstand og, såfremt denne påstand ikke tages til følge, da tillige særskilt og forlods endelig kendelse eller beslutning med hensyn til de subsidiære påstande i den anførte rækkefølge."

Danmarks naturfredningsforening påstod sin begæring af 7/9 1960 som lovlige som lovlige fremsat fremmet af nævnet.

Medens nævnet ikke finder, at der foreligger nogen hindring for ved forlods kendelse at træffe beslutning om det af Københavns vandforsyning i skrivelsen af 24/10 1960 rejste spørgsmål, finder nævnet på nærværende tidspunkt ikke at kunne tage stilling til nogen af de nu iøvrigt fremsatte påstande.

Fredningsnævnet skal herefter bemærke, at ifølge naturfredningslovens § 8 stk.1, jfr. justitsministeriets bekendtgørelse nr. 159 af 16/5 1928, er det pligtigt at træde i virksomhed, når Danmarks naturfredningsforening kræver dette, og at der ikke i loven findes nogen bestemmelse, der bevirker, at fredningssag ikke kan rejses af de dertil principalt berettigede myndigheder eller institutioner, fordi nævnet forinden har afsagt en foreløbig kendelse i henhold til naturfredningslovens § 9 stk.2, når kendelsen umiddelbart efter denne sags rejning ophæves, uden at nævnet på grund af kendelsens indankning for overfredningsnævnet har været i stand til selv at rejse sag i

overensstemmelse med denne lovbestemmelse, og det samme må være tilfældet, såfremt den af nævnet afsagte kendelse på grund af formelle mangler ophæves, forinden nævnet har rejst sag.

Herefter finder nævnet at måtte afvise den af Københavns vandforsyning fremsatte protest mod sagens behandling.

I den anledning, sagen giver, kan nævnet ikke undlade at udtrykke sin beklagelse af, at Københavns magistrat uanset bestemmelserne i naturfredningslovens § 9 og ordlyden i statsministeriets bekendtgørelse nr. 382 af 13/12 1938 på et så sent tidspunkt har givet dem, der repræsenterer naturfredningsinteresserne, adgang til at deltage i overvejelsen angående hele projektets udforming, at nævnet fandt det nødvendigt at søge naturfredningslovens § 9 stk.2 anvendt."

Konklusionen er sålydende :

"Københavns vandforsynings protest mod nævnets behandling af den af Danmarks naturfredningsforening rejste fredningssag tages ikke til følge."

Kendelsen er ved skrivelse af 10. marts 1961 indanket for overfredningsnævnet af Københavns magistrat, og på et møde for overfredningsnævnet den 22. juni 1961 har klageren, der var repræsenteret ved højesteretssagfører Teist, landsretssagfører Horten, direktør Wilfred Christensen og afdelingsing. Maglekilde, Danmarks naturfredningsforening, repræsenteret ved sekretær Ebbesen, naturfredningsrådet, repræsenteret ved højesteretssagfører O. Bondo Svane og direktør H. Ødum, samt dommer Aage Schmidt, redegjort for deres syn på sagen.

For overfredningsnævnet har klageren gentaget sin principale påstand om, at den ved Danmarks naturfredningsforenings ovennævnte skrivelse af 7. september 1960 rejste fredningssag vedrørende dele af Køge å ikke vil kunne fremmes, for så vidt den berører det af Københavns Vandforsyning forelagte og af

Landvæsenskommissionen af 10. marts 1927 ved kendelse af 23. november 1960 godkendte åreguleringsprojekt eller de Københavns Vandforsyning ved landvæsenskommissionskendelser af 30. april 1957 og 26. august 1959 tilkendte vandindvindingsrettigheder herunder åreguleringsretten, i Regnemarkområdet.

Klageren støtter først og fremmest sin principale påstand på en fortolkning af § 9 i lovbekendtgørelse nr. 106 af 21. marts 1959 om naturfredning. Når en myndighed - selvom den ikke tilhører den i § 9 stk. 1 udtrykkelig nævnte kreds - har givet fredningsnævnet meddelelse om en påtænkt foranstaltning af den i bestemmelsen nævnte art, og fredningsnævnet ikke afsiger en foreløbig kendelse og derefter en endelig kendelse inden udløbet af de i § 9, stk. 2 anførte frister, bortfalder efter klagerens opfattelse enhver mulighed for indgreb mod den påtænkte foranstaltning fra fredningsnævnets side, herunder også indgreb fremkaldt ved, at de i § 8, stk. 1, 1. pkt. nævnte myndigheder, foreninger og institutioner, fremsætter begæring om fredningssags rejsning.

Når fristerne er udløbet, uden at der er afsagt kendelser i henhold til § 9, stk. 2 anser klageren således en projekterende myndighed, der har givet meddelelse til fredningsnævnet, for at være sikret mod naturfredningsmæssige indgreb i sit projekt. Hvis man ikke antager denne fortolkning af § 9, finder klageren, at de i paragraffen fastsatte korte og strenge frister vil blive ganske illusoriske.

Til yderligere støtte for sin principale påstand har klageren anført, at Danmarks naturfredningsforenings fredningspåstand, der bl.a. går ud på, at al regulering og sænkning af vandstanden i Køge å ikke skal være tilladt, ligger udenfor, hvad der kan gennemføres med hjemmel i naturfredningsloven. En eventuel udtørring af åen i regnfattige somre vil nemlig efter klagerens mening ikke være forårsaget af Køge å's regulering, men vil følge allerede af udnyttelsen af den Københavns kommune tilkommende vandindvindingsret i Regnemarkområdet og den deraf følgende sænkning af grundvandstanden. Naturfredningsforeningen påstand går derfor ret beset ud på at frede grundvandet i et meget betydeligt område, og en sådan fredning ville ikke kunne foretages med hjemmel i naturfredningsloven. Klageren har i den-

ne forbindelse henvist til, at Danmarks naturfredningsforening under fredningssagens hidtidige behandling har erklæret ikke at ville angribe de Københavns Vandforsyning tillagte vandindvindingsrettigheder; men da det er disse og ikke den projekterede å-regulering, der bevirker den vandstandssænkning i Køge å, mod hvilken foreningens fredningspåstand rettes, bliver fredningssagen genstandsløs og lader sig ikke gennemføre.

Subsidiært har klageren nedlagt påstand om, at overfredningsnævnet, eventuelt fredningsnævnet efter hjemvisning, forlods skal træffe den afgørelse, at såfremt der ved den begærede fredning helt eller delvist foretages indgreb i de rettigheder, der er skabt for Københavns Vandforsyning ved ovennævnte tre landvæsenskommissionskendelser, skal der herfor betales fuld erstatning.

Til støtte for en godkendelse af indholdet i den subsidiære påstand har klageren især anført, at der ved de omtalte kendelser er tillagt Københavns Vandforsyning vandindvindingsrettigheder og i forbindelse hermed rettigheder til regulering af åen, hvori der ikke uden erstatning kan gøres indgreb. For så vidt angår spørgsmålet om påstandens påkendelse på dette stadium af sagen, har klageren henvist til, at betingelserne for at rejse erstatningsspørgsmålet i et anerkendelsessøgsmål for de almindelige domstole allerede foreligger, og at det i processen for landvæsensretterne er almindeligt, at der først tages stilling til, om der eksisterer et erstatningskrav, og først derefter til dettes størrelse.

Danmarks naturfredningsforening har støttet af naturfredningsrådet påstået fredningsnævnets kendelse stadfæstet.

Til støtte for påstanden om stadfæstelse af kendelsens bestemmelse om, at fredningssagen kan fortsætte uanset Københavns Vandforsynings meddelelse til fredningsnævnet om å-reguleringsprojektet og fredningsnævnets - senere tilbagekaldte - foreløbige kendelse, har man især anført, at den af klageren forfægtede fortolkning af naturfredningslovens § 9 er i strid med samme lovs § 8, stk.1,1.pkt., hvorefter fredningsnævnet er pligtig at træde i virksomhed på begæring af de i bestemmelsen

nævnte myndigheder, institutioner og foreninger, samt til at den forfægtede fortolkning ville medføre, at den lange række påtaleberettigede, der er nævnt i § 8, stk.1, 1.pkt., kunne blive afskåret fra at udøve deres påtaleret, skønt de muligvis ikke havde haft lejlighed til at ytre sig eller tage stilling, forinden kendelse afsagdes i henhold til § 9.

Til klagerens subsidiære påstand har naturfredningsforeningen anført, at fredningsnævnet med rette har nægtet for tiden at tage stilling til erstatningsspørgsmålet, og man har påstået, at overfredningsnævnet burde indtage samme standpunkt. Til støtte herfor har man især henvist til, at erstatningsspørgsmålet angår realiteten og derfor først kan bedømmes under sagens videre behandling. En stillingtagen fra overfredningsnævnets side ville desuden betyde et brud på den sædvanlige instansfølge. Hvad særlig angår indholdet af klagerens subsidiære påstand har foreningen bestridt, at Københavns Vandforsynings vandindvindingsrettigheder under alle forhold ubetinget kan betragtes som "ejendom" beskyttet af grundlovens § 73. En vandindvindingsret er efter foreningens opfattelse kun en fortrinsret i forholdet til andre, der måtte ønske at udnytte vandet; men retten må uden erstatning vige, hvis andre offentlige hensyn end hensynet til vandforsyning tilsiger dette.

Overfredningsnævnet kan tiltræde, at fredningsnævnet - selv uden udtrykkelig hjemmel i naturfredningsloven - har truffet særskilt og forlods afgørelse om, hvorvidt den af fredningsnævnet truffene, men påny ophævede foreløbige kendelse hindrer realitetsbehandling af den af Danmarks naturfredningsforening ved skrivelse af 7. september 1960 rejste fredningssag. Overfredningsnævnet anser sig følgelig for kompetent til i henhold til naturfredningslovens § 19, stk.1, at påkende Københavns magistrats klage over fredningsnævnets ovenstående kendelse af 13. februar 1961.

Til klagerens principale påstand bemærkes:

I den foreliggende sag, hvor fredningsnævnet for Roskilde amtsrådskreds ikke har fremmet en fredningssag til endelig kendelse efter reglerne i naturfredningslovens § 9, jfr. §§ 10-12 har Danmarks Naturfredningsforening efter overfredningsnævnets mening bevaret den adgang til at begære fredningssag rejst, som tilkommer den i henhold til naturfredningslovens § 8, stk.1, 1.pkt., der

efter sin placering må anses for at indeholde hovedreglen om fredningssagers rejsning.

Overfredningsnævnet kan derfor tiltræde, at fredningsnævnet for Roskilde amtsrådskreds m.v. har anset sig beføjet til at realitetsbehandle den af Danmarks Naturfredningsforening den 7. september 1960 fremsatte begæring om fredning af dele af Køge å.

De af klagerens hævdede følger af formuleringen af naturfredningsforeningens påstand, og foreningens løfte om at respektere Vandforsyningens vandindvindingsrettigheder findes allerede fordi fredningsnævnet ikke er bundet af foreningens påstande og anbringender, ikke at kunne føre til noget andet resultat.

Til klagerens subsidiære påstand bemærkes:

Overfredningsnævnets påkendelse af denne påstand under denne ankesag ville være et brud på lovens sædvanlige instansfølge, og allerede som følge heraf vil påstanden ikke kunne gives medhold. Da fredningssagen ikke foreligger således oplyst, at det for tiden vil være rimeligt at tage stilling til erstatningsberettigelsen i al almindelighed, finder overfredningsnævnet heller ikke tilstrækkelig grund til at hjemvise klagerens subsidiære påstand til særskilt påkendelse i fredningsnævnet.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Roskilde amtsrådskreds m.v. under 13. februar 1961 afsagte kendelse stadfæstes.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

F. Grage

Overfredningsnævnets sekretær

FREDNINGSNÆVNET >

Kendelse af 13. februar 1961 afsagt af fredningsnævnet
for Roskilde amtsrådsreds

CITERET FULDT UD I OFN KENDELSE AF 4/7 1961